

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (ôsma komora)

z 30. júna 2022*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Justičná spolupráca v občianskych veciach – Súdna právomoc a výkon rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach – Nariadenie (EÚ) č. 1215/2012 – Právomoc vo veciach poistenia – Článok 11 ods. 1 písm. b) – Žaloba podaná poisťníkom, poisťným alebo oprávneným z poistenia – Možnosť žalovať poisťiteľa na súde v mieste bydliska žalobcu – Určenie medzinárodnej právomoci a miestnej príslušnosti súdu členského štátu – Článok 13 ods. 2 – Žaloba poškodeného priamo proti poisťiteľovi – Poisťiteľ so sídlom v jednom členskom štáte, ktorý má prevádzkareň v inom členskom štáte a je žalovaný na súde, v ktorého obvode sa nachádza táto prevádzkareň“

Vo veci C-652/20,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Tribunalul București (Krajský súd Bukurešť, Rumunsko) z 28. septembra 2020 a doručený Súdnemu dvoru 2. decembra 2020, ktorý súvisí s konaním:

HW,

ZF,

MZ

proti

Allianz Elementar Versicherungs AG,

SÚDNY DVOR (ôsma komora),

v zložení: predseda ôsmej komory N. Jääskinen (spravodajca), sudcovia M. Safjan a M. Gavalec,

generálny advokát: J. Richard de la Tour,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– rumunská vláda, v zastúpení: E. Gane a L. Lițu, splnomocnené zástupkyne,

* Jazyk konania: rumunčina.

– Európska komisia, v zastúpení: A. Biolan a S. Noë, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 11 ods. 1 písm. b) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi tromi fyzickými osobami s bydliskom v Rumunsku, HW, ZF a MZ, a spoločnosťou Allianz Elementar Versicherungs AG so sídlom v Rakúsku, zastúpenou jej rumunským zástupcom, vo veci žaloby o náhradu škody podanej uvedenými fyzickými osobami, ktoré tvrdia, že sú oprávnené z poistnej zmluvy uzavretej medzi touto spoločnosťou a osobou zodpovednou za dopravnú nehodu, po ktorej zomrel ich rodinný príslušník.

Právny rámec

- 3 Odôvodnenia 15, 16, 18 a 34 nariadenia č. 1215/2012 znejú takto:

„(15) Normy právomoci by mali byť ľahko predvídateľné a vychádzať zo zásady, že právomoc sa všeobecne zakladá podľa bydliska žalovaného. Právomoc založená na tomto kritériu by mala byť vždy k dispozícii, okrem určitých presne vymedzených situácií, keď predmet sporu alebo zmluvná voľnosť účastníkov odôvodňuje iný hraničný ukazovateľ. Bydlisko [sídlo – *neoficiálny preklad*] právnickej osoby treba definovať osobitne, aby boli spoločné pravidlá prehľadnejšie a vyhlo sa konfliktu právomoci.

(16) Okrem bydliska žalovaného musia byť k dispozícii aj alternatívne kritériá právomoci založené na úzkej väzbe medzi súdom a žalobou alebo na účely uľahčenia efektívneho riadneho výkonu súdnictva. Existencia takejto úzkej väzby by mala zaručiť právnu istotu a vylúčiť, že osoba by bola žalovaná na súde členského štátu, s čím nemohla rozumne predvídať. ...

...

(18) V oblasti poistenia, spotrebiteľských a pracovných zmlúv by slabší účastník mal byť chránený normami právomoci, ktoré lepšie chránia jeho záujmy než všeobecné normy.

...

(34) Treba zaručiť kontinuitu medzi Bruselským dohovorom [z 27. septembra 1968 o súdnej právomoci a výkone rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32)], nariadením [Rady] (ES) č. 44/2001 [z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v.

ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42)] a týmto nariadením a musia sa určiť prechodné ustanovenia na tento účel. Rovnaká potreba kontinuity sa týka aj výkladu [tohto] dohovoru... a nariadení, ktoré ho nahradili, Súdnym dvorom Európskej únie.“

- 4 Kapitola II nariadenia č. 1215/2012, nazvaná „Právomoc“, obsahuje oddiel 1, nazvaný „Všeobecné ustanovenia“, v ktorom sa nachádzajú články 4 až 6 tohto nariadenia.
- 5 Článok 4 ods. 1 uvedeného nariadenia stanovuje:
„Ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu.“
- 6 Článok 5 ods. 1 toho istého nariadenia stanovuje:
„Osoby s bydliskom na území členského štátu možno žalovať na súdoch iného členského štátu len na základe kritérií upravených v oddieloch 2 až 7 tejto kapitoly.“
- 7 Článok 7 bod 5 nariadenia č. 1215/2012, ktorý sa nachádza v oddiele 2 tejto kapitoly II nazvanom „Osobitná právomoc“, stanovuje:
„Osobu s bydliskom na území členského štátu možno žalovať v inom členskom štáte:
...
5. v sporoch týkajúcich sa činnosti organizačnej zložky, obchodného zastúpenia alebo inej pobočky [prevádzkarne – *neoficiálny preklad*] na súdoch podľa bydliska [sídla – *neoficiálny preklad*] organizačnej zložky, obchodného zastúpenia alebo inej pobočky [prevádzkarne – *neoficiálny preklad*];
...“
- 8 Oddiel 3 uvedenej kapitoly II s názvom „Právomoc vo veciach poistenia“ obsahuje články 10 až 16 nariadenia č. 1215/2012.
- 9 Článok 10 tohto nariadenia stanovuje:
„Vo veciach poistenia sa právomoc určuje podľa tohto oddielu bez toho, aby bol dotknutý článok 6 a článok 7 bod 5).“
- 10 Článok 11 uvedeného nariadenia uvádza:
„1. Poistiteľa s bydliskom v členskom štáte možno žalovať:
a) na súdoch členského štátu, na území ktorého má bydlisko [sídlo – *neoficiálny preklad*];
b) na území iného členského štátu, ak žalobu podal poistník, poistený alebo oprávnený z poistenia, na súdoch podľa miesta bydliska žalobcu, alebo
...“

2. Poistiteľ, ktorý nemá bydlisko v členskom štáte, ale má organizačnú zložku, obchodné zastúpenie alebo inú pobočku [prevádzkareň – *neoficiálny preklad*] v niektorom z členských štátov, sa na účely sporov vyplývajúcich z činnosti tejto organizačnej zložky, obchodného zastúpenia alebo inej pobočky [prevádzkarne – *neoficiálny preklad*] považuje za poistiteľa s bydliskom v tomto členskom štáte.“

11 Podľa článku 13 tohto istého nariadenia:

„1. Pokiaľ ide o poistenie zodpovednosti za škodu, možno poistiteľa tiež pribrať do konania, ktoré začal poškodený proti poistenému, ak to pripúšťa právny poriadok štátu, ktorého súd koná.

2. Články 10, 11 a 12 sa uplatnia na konania začaté poškodeným proti poistiteľovi, ak sú takéto priame žaloby prípustné.

...“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 12 Dňa 22. decembra 2017 zahynuli pri dopravnej nehode, ktorá bola prinajmenšom čiastočne spôsobená zavinením vodiča motorového vozidla, tento vodič a jeho spolujazdec. Dotknuté vozidlo bolo zapísané do evidencie v Rakúsku a poistené v poisťovni Allianz Elementar Versicherung so sídlom nachádzajúcim sa v tomto členskom štáte.
- 13 Dňa 17. februára 2020 podali traja vzdialenejší príbuzní zosnulého spolujazdca, všetci s bydliskom v Rumunsku, žalobu o náhradu ich nemajetkovej ujmy proti poisťovni Allianz Elementar Versicherung, zastúpenej rumunským zástupcom Allianz-Tiriac Asigurări SA, na Tribunalul București (Krajský súd Bukurešť, Rumunsko), v ktorého obvode príslušnosti sa nachádza sídlo tohto zástupcu.
- 14 Podľa ustanovení Codul de procedură civilă (Občiansky súdny poriadok) vnútroštátny súd *ex officio* overil svoju vlastnú medzinárodnú právomoc a miestnu príslušnosť.
- 15 Vzhľadom na rozsudok z 13. decembra 2007, FBTO Schadeverzekeringen (C-463/06, EU:C:2007:792, bod 31), ktorý sa podľa vnútroštátneho súdu týka rovnocenných ustanovení nariadenia č. 44/2001, sa tento súd domnieva, že na účely uvedeného overenia je relevantné pravidlo právomoci stanovené v článku 11 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1215/2012, na ktoré odkazuje článok 13 ods. 2 tohto nariadenia v prípade žaloby podanej poškodeným priamo proti poistiteľovi.
- 16 V tejto súvislosti vnútroštátny súd zdôrazňuje, že žalovaná vo veci samej je poistiteľom so sídlom v inom členskom štáte, ktorý bol zažalovaný v Rumunsku, ale nie na súde, v ktorého obvode sa nachádzajú príslušné bydliská žalobcov vo veci samej, ktorí o sebe tvrdia, že sú oprávnenými z dotknutej poistnej zmluvy, ale na súde, v ktorého obvode sa nachádza sídlo rumunského zástupcu tohto poistiteľa.

- 17 Vzhľadom na tieto zistenia má pochybnosti o tom, či článok 11 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1215/2012 určuje výlučne medzinárodnú právomoc súdov členských štátov, alebo súčasne medzinárodnú právomoc aj vnútroštátnu príslušnosť, konkrétnejšie miestnu príslušnosť. Uvádza rozchádzajúce sa tvrdenia vyplývajúce z doslovného, kontextového a teleologického výkladu, ktoré svedčia v prospech jednej alebo druhej z týchto možností.
- 18 Za týchto podmienok Tribunalul București (Krajský súd Bukurešť) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Majú sa ustanovenia článku 11 ods. 1 písm. b) nariadenia [č. 1215/2012] vykladať v tom zmysle, že sa týkajú iba medzinárodnej právomoci členských štátov [Európskej únie] alebo v tom zmysle, že určujú aj vnútroštátnu (miestnu) príslušnosť súdov podľa bydliska oprávneného z poistnej zmluvy?“

O prejudiciálnej otázke

- 19 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 11 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1215/2012 vykladať v tom zmysle, že ak sa uplatňuje toto ustanovenie, určuje tak medzinárodnú právomoc, ako aj miestnu príslušnosť súdu členského štátu, v ktorého obvode sa nachádza bydlisko žalobcu.
- 20 Najskôr treba pripomenúť, že v rozsahu, v akom v súlade s odôvodnením 34 nariadenia č. 1215/2012 toto nariadenie zrušuje a nahrádza nariadenie č. 44/2001, ktoré samo nahradilo Dohovor z 27. septembra 1968 o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach [*neoficiálny preklad*], zmenený neskoršími dohovormi týkajúcimi sa pristúpenia nových členských štátov k tomuto dohovoru (ďalej len „Bruselský dohovor“), platí výklad poskytnutý Súdnym dvorom vo vzťahu k ustanoveniam týchto posledných uvedených právnych nástrojov rovnako aj vo vzťahu k nariadeniu č. 1215/2012, pretože tieto ustanovenia možno kvalifikovať ako „rovnocenné“ (rozsudok z 20. mája 2021, CNP, C-913/19, EU:C:2021:399, bod 30 a citovaná judikatúra).
- 21 Súdny dvor pritom už rozhodol, že takáto rovnocennosť existuje medzi článkom 9 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 44/2001 a článkom 11 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1215/2012, keďže znenie tohto prvého uvedeného ustanovenia bolo v podstate prebraté do tohto druhého ustanovenia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 31. januára 2018, Hofsoe, C-106/17, EU:C:2018:50, bod 36).
- 22 Pokiaľ ide o zodpovedajúce ustanovenie Bruselského dohovoru, Súdny dvor uviedol, že s cieľom posilniť ochranu ekonomicky slabšej osoby bol článok 9 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 44/2001 formulovaný tak, aby výslovne umožnil poistenému alebo oprávnenému z poistnej zmluvy žalovať poistiteľa na súde podľa miesta ich vlastného bydliska, hoci článok 8 prvý odsek bod 2 tohto dohovoru stanovoval právomoc súdu v mieste bydliska poistníka bez toho, aby určil, či poistiteľ môže alebo nemôže byť žalovaný na súde v mieste bydliska poisteného alebo oprávneného (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. mája 2005, Société financière et industrielle du Peloux, C-112/03, EU:C:2005:280, bod 41). Článok 9 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 44/2001, teraz článok 11 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1215/2012, tak v porovnaní s týmto dohovorem rozšíril zoznam osôb, ktoré môžu žalovať poistiteľa na súde (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. februára 2020, Balta, C-803/18, EU:C:2020:123, bod 35).

- 23 Napriek rozdielnemu zneniu, ktoré v tomto rozsahu existuje medzi článkom 8 prvým odsekom bodom 2 Bruselského dohovoru na jednej strane a článkom 9 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 44/2001 a článkom 11 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1215/2012 na strane druhej, nič to nemení na tom, že tieto ustanovenia možno považovať za rovnocenné, keďže umožňujú, aby bol poisťiteľ so sídlom na území zmluvného štátu alebo členského štátu žalovaný na súde v mieste bydliska žalobcu, ak žalobu podáva poisťník v prípade uvedeného dohovoru alebo poistený alebo oprávnený z poistnej zmluvy v prípade uvedených nariadení, pokiaľ má dotknutý žalobca bydlisko v inom zmluvnom štáte alebo inom členskom štáte.
- 24 Výklad podaný Súdny dvorom v súvislosti s článkom 8 prvým odsekom bodom 2 Bruselského dohovoru a článkom 9 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 44/2001 preto platí aj pre článok 11 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1215/2012.
- 25 Skôr, než sa odpovie na otázku položenú vnútroštátnym súdom, je vzhľadom na okolnosti sporu vo veci samej okrem toho potrebné uviesť niekoľko spresnení.
- 26 Podľa článku 11 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1215/2012 v prípade žalôb podaných proti poisťiteľovi so sídlom na území členského štátu zo strany poisťníka, poisteného alebo oprávneného z poistnej zmluvy možno poisťiteľa so sídlom na území členského štátu žalovať v inom členskom štáte a konkrétnejšie na súde v mieste bydliska žalobcu.
- 27 V prejednávanej veci z návrhu na začatie prejudiciálneho konania na jednej strane vyplýva, že žaloba vo veci samej bola podaná proti poisťovní so sídlom v Rakúsku, ktorá je podľa toho, čo uviedol vnútroštátny súd „zastúpená svojím zástupcom z Rumunska“. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v súlade s ustálenou judikatúrou týkajúcou sa rozdelenia úloh medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom v rámci konania podľa článku 267 ZFEÚ zistenia týkajúce sa skutkového stavu sporu vo veci samej a ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré pochádzajú od tohto súdu, nemožno spochybníť (pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. októbra 2021, Wilo Salmson France, C-80/20, EU:C:2021:870, bod 47, a z 21. decembra 2021, Trapeza Peiraios, C-243/20, EU:C:2021:1045, bod 26).
- 28 Aby sa však vnútroštátnemu súdu poskytli všetky užitočné informácie na vyriešenie sporu, ktorý prejednáva, treba v tejto súvislosti upriamiť jeho pozornosť na ustanovenia nariadenia č. 1215/2012, ktoré stanovujú osobitné pravidlá právomoci v prípade sporov týkajúcich sa činnosti organizačnej zložky, obchodného zastúpenia alebo akejkoľvek inej prevádzkarne a konkrétnejšie na článok 7 bodu 5 uvedeného nariadenia, ktorého uplatnenie v oblasti poistenia vyhradzuje článok 10 tohto posledného uvedeného nariadenia. Návrh na začatie prejudiciálneho konania neumožňuje zistiť, či žaloba podaná žalobcami vo veci samej môže predstavovať takýto spor, ale v každom prípade bude tomuto súdu prislúchať, aby to určil a prípadne overil svoju vlastnú právomoc aj z hľadiska uvedených ustanovení, vzhľadom na kritériá vymedzené judikatúrou Súdneho dvora v tejto oblasti (pozri najmä rozsudok z 20. mája 2021, CNP, C-913/19, EU:C:2021:399, body 51 a 52).
- 29 Na druhej strane Európska komisia vo svojich písomných pripomienkach poukázala na to, že hoci vnútroštátny súd uviedol, že žalobcovia vo veci samej sú „oprávnenými z poistenia“ v zmysle článku 11 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1215/2012, spor vo veci samej sa týka skôr žaloby podanej proti poisťiteľovi priamo poškodenými, a nie oprávnenými, v dôsledku čoho sa podľa nej toto ustanovenie v prejednávanej veci uplatní len prostredníctvom článku 13 ods. 2 tohto nariadenia.

- 30 V tejto súvislosti treba uviesť, že je pravda, že vnútroštátny súd kvalifikoval žalobcov vo veci samej, ktorí sú vzdialenejšími rodinnými príslušníkmi spolujazdca, ktorý zahynul pri nehode spôsobenej vodičom poisteného vozidla, za „oprávnených z poistky“. Na podporu uplatniteľnosti článku 11 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1215/2012 vo veci samej však tento súd odkázal na rozsudok z 13. decembra 2007, *FBTO Schadeverzekeringen* (C-463/06, EU:C:2007:792, bod 31), podľa ktorého „odkaz v článku 11 ods. 2 nariadenia č. 44/2001 na článok 9 ods. 1 písm. b) tohto nariadenia sa má vykladať v tom zmysle, že poškodený môže podať žalobu priamo proti poistiteľovi na súde podľa miesta svojho bydliska v členskom štáte, pokiaľ takáto priama žaloba je prípustná a poistiteľ má bydlisko na území členského štátu“. Ustanovenia takto uvedené v tomto rozsudku sú však rovnocenné s článkom 13 ods. 2 nariadenia č. 1215/2012 a článkom 11 ods. 1 písm. b) tohto nariadenia, v uvedenom poradí (pozri v tomto zmysle rozsudok z 31. januára 2018, *Hofsoe*, C-106/17, EU:C:2018:50, bod 36).
- 31 Za týchto okolností sa zdá, že článok 11 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1215/2012 sa na spor vo veci samej skutočne uplatňuje z dôvodu odkazu na toto ustanovenie, ktorý je uvedený v článku 13 ods. 2 tohto nariadenia.
- 32 Vnútroštátnemu súdu teda bude prislúchať, aby pred prípadnou možnosťou uplatniť článok 11 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1215/2012 vo veci samej overil, či rumunské procesnoprávne normy umožňujú osobám, ktoré by mohli mať právo na náhradu škody, podať žalobu priamo proti poistiteľovi, ktorá má podľa článku 13 ods. 2 tohto nariadenia za následok to, že sa uplatnia články 10 až 12 tohto nariadenia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 31. januára 2018, *Hofsoe*, C-106/17, EU:C:2018:50, bod 35). Súdny dvor spresnil, že cieľom odkazu vyplývajúceho z uvedeného článku 13 ods. 2 je doplniť do zoznamu navrhovateľov, obsiahnutého v uvedenom článku 11 ods. 1 písm. b), osoby, ktorým vznikla škoda, bez toho, aby bol okruh týchto osôb obmedzený na tie, ktorým bola spôsobená priamo (pozri v tomto zmysle rozsudok z 20. mája 2021, *CNP*, C-913/19, EU:C:2021:399, bod 38).
- 33 Po uvedení všetkých týchto úvodných spresnení treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry treba na účely výkladu ustanovenia práva Únie zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj jeho kontext a ciele sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou. Aj história vzniku ustanovenia práva Únie môže poskytnúť relevantné prvky pre jeho výklad (rozsudok z 2. septembra 2021, *CRCAM*, C-337/20, EU:C:2021:671, bod 31 a citovaná judikatúra).
- 34 Pokiaľ ide po prvé o znenie článku 11 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1215/2012, treba zdôrazniť, že otázka, ktorú položil Tribunalul București (Krajský súd Bukurešť), sa sústreďuje na záverečnú časť tohto ustanovenia.
- 35 Treba pritom konštatovať, že rumunská jazyková verzia tohto článku 11 ods. 1 písm. b), ako aj anglická a fínska verzia sa v tejto súvislosti odlišuje najmä od španielskej, dánskej, nemeckej, francúzskej, talianskej, holandskej, poľskej, portugalskej a švédskej jazykovej verzie. Zatiaľ čo v prvej sérii týchto verzií záverečná časť tohto ustanovenia uvádza „súdy podľa miesta bydliska žalobcu“ v druhej sérii uvedených verzií sa uvádza „súd podľa miesta bydliska žalobcu“. Zdá sa teda, že použitie množného čísla pre výraz „súd“, ako je uvedené v otázke položenej vnútroštátnym súdom, sa nevzťahuje na viacero jazykových verzií vykladaného ustanovenia.
- 36 V súlade s ustálenou judikatúrou sa nemôže formulácia použitá v jednej z jazykových verzií ustanovenia práva Únie chápať ako jediný základ na výklad tohto ustanovenia, prípadne sa nemôže považovať za ustanovenie, ktoré má prednosť pred inými jazykovými verziami. Potreba jednotného uplatňovania, a teda výkladu aktu Únie totiž vylučuje, aby bol tento akt posudzovaný

izolovane v jednej zo svojich verzii, ale naopak, vyžaduje, aby bol vykladaný v závislosti od všeobecnej systematiky a účelu právneho predpisu, ktorého je súčasťou (rozsudok z 10. decembra 2020, Personal Exchange International, C-774/19, EU:C:2020:1015, bod 27 a citovaná judikatúra).

- 37 Ako v tejto súvislosti uviedli vo svojich písomných pripomienkach tak vnútroštátny súd, ako aj rumunská vláda a Komisia, je obzvlášť poučné porovnať znenie písmena b) článku 11 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012, ktoré je predmetom otázky položenej vnútroštátnym súdom, a znenie písmena a) tohto odseku 1. Kritérium právomoci prijaté normotvorcom Únie v tomto písmene b) sa totiž cielene týka „miesta bydliska žalobcu“, zatiaľ čo kritérium použité v písmene a) uvedeného odseku 1 sa všeobecne vzťahuje na „[súdy] členského štátu, na území ktorého má [poistiteľ] bydlisko [sídlo – *neoficiálny preklad*]“.
- 38 Tento rozdiel v znení svedčí v prospech výkladu, podľa ktorého článok 11 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1215/2012 má priamo určiť konkrétny súd v rámci členského štátu bez toho, aby odkazoval na pravidlá rozdelenia miestnej príslušnosti účinné v tomto poslednom uvedenom štáte, a teda nielen určiť medzinárodnú právomoc, ale aj miestnu príslušnosť uvedeného súdu za predpokladov, na ktoré sa vzťahuje toto ustanovenie.
- 39 Ako uviedli vnútroštátny súd a Komisia vo svojich písomných pripomienkach, výklad uvedený v predchádzajúcom bode tohto rozsudku potvrdzuje analógia s rozsudkami, v ktorých Súdny dvor podal výklad viacerých ustanovení článku 7 nariadenia č. 1215/2012, ktorých znenie tiež označuje presné „miesto“ v rámci členského štátu v tom zmysle, že uvedené ustanovenia určujú medzinárodnú právomoc a súčasne miestnu príslušnosť. Tieto rozsudky sa týkajú najmä bodu 1 písmena b) prvej zarážky tohto článku 7, ktorý zodpovedá bodu 1 písm. b) prvej zarážke článku 5 nariadenia č. 44/2001 (pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. mája 2007, Color Drack, C-386/05, EU:C:2007:262, bod 30), bod 1 písmena b) druhej zarážky uvedeného článku 7 (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. júna 2017, Kareda, C-249/16, EU:C:2017:472, bod 46), ako aj bodu 2 toho istého článku 7 (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. júla 2021, Volvo a i., C-30/20, EU:C:2021:604, body 33 a 43).
- 40 Takto stanovenú analógiu s uvedenými rozsudkami potvrdzuje aj správa, ktorú zostavil P. Jenard k Dohovoru z 27. septembra 1968 o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. EŠ C 59, 1979, s. 1). Podľa toho, čo je uvedené na strane 31 tejto správy, sa totiž článok 8 prvý odsek bod 1 Bruselského dohovoru „obmedzuje na stanovenie všeobecnej právomoci tým, že upravuje právomoc ‚súdov štátu sídla poistiteľa‘“, v dôsledku čoho „v rámci každého štátu sa uplatní vnútroštátna právna úprava na určenie príslušného súdu“, zatiaľ čo bod 2 toho istého článku 8 prvého odseku má za cieľ stanoviť, že „v prípade, ak je poistiteľ žalovaný mimo štátu, v ktorom má sídlo, žaloba sa musí podať na súde výslovne určenom v súlade so systémom, ktorý už bol prijatý v článku 5 [uvedeného dohovoru]“.
- 41 Vzhľadom na to, že na jednej strane pravidlá právomoci vo veciach poistenia uvedené v článku 8 prvom odseku bodoch 1 a 2 Bruselského dohovoru sú v podstate rovnocenné pravidlám stanoveným v článku 11 ods. 1 písm. a) a b) nariadenia č. 1215/2012, a na druhej strane pravidlá právomoci v zmluvných veciach a vo veciach mimozmluvnej zodpovednosti uvedené v článku 5 bodoch 1 a 3 tohto nariadenia sú v podstate rovnocenné pravidlám stanoveným v článku 7 ods. 1 a 2 tohto nariadenia, správa uvedená v predchádzajúcom bode tohto rozsudku, a najmä zosúladenie obsiahnuté v závere citácie uvedenej v tom istom predchádzajúcom bode umožňuje podporiť výklad, podľa ktorého použitie výrazu „miesto“ v článku 11 ods. 1 písm. b) uvedeného

nariadenia znamená, že toto ustanovenie označuje výslovne určený súd, a teda priamo určuje miestnu príslušnosť, rovnako ako rozhodol Súdny dvor v súvislosti s analogickou formuláciou uvedenou v článku 7 bodoch 1 a 2 toho istého nariadenia.

- 42 Z uvedeného vyplýva, že doslovný výklad článku 11 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1215/2012 už sám osebe umožňuje dospieť k záveru, že toto ustanovenie určuje tak medzinárodnú právomoc, ako aj miestnu príslušnosť súdu členského štátu, v ktorého obvode sa nachádza bydlisko žalobcu.
- 43 V druhom rade je tento výklad podporený analýzou kontextu, do ktorého patrí uvedené ustanovenie. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa článku 4 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012 sa osoby s bydliskom na území členského štátu v zásade žalujú na súdoch tohto členského štátu. Rovnako odôvodnenie 15 tohto nariadenia zdôrazňuje, že pravidlá právomoci stanovené týmto nariadením vychádzajú zo zásady, že právomoc sa všeobecne zakladá podľa bydliska žalovaného, ktoré musí byť vždy k dispozícii, okrem určitých presne vymedzených situácií.
- 44 Článok 5 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012 stanovuje, že odchylne od tejto zásady možno osoby s bydliskom na území členského štátu žalovať na súdoch iného členského štátu na základe pravidiel upravených v oddieloch 2 až 7 kapitoly II tohto nariadenia.
- 45 Pokiaľ ide konkrétne o oddiel 3 kapitoly II tohto nariadenia, v ktorom sa nachádza článok 11 ods. 1 písm. b), je nesporné, že zavádza autonómny systém rozdelenia súdnej právomoci vo veciach poistenia, ako to vyplýva najmä z názvu tohto oddielu a článku 10 uvedeného nariadenia [pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. októbra 2021, T. B. a D. (Právomoc v oblasti poistenia), C-393/20, neuvverejnený, EU:C:2021:871, bod 29, ako aj z 9. decembra 2021, BT (Pribratie poisteného do konania), C-708/20, EU:C:2021:986, bod 26].
- 46 Vzhľadom na to, že právomoc súdu bydliska žalobcu, ktorá je stanovená v článku 11 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1215/2012, predstavuje pravidlo odchyľujúce sa od zásady právomoci súdu bydliska žalovaného, treba ju vykladať reštriktívne, čo neumožňuje výklad prekračujúci rámec predpokladov výslovne uvedených v tomto nariadení [pozri analogicky rozsudky z 20. mája 2021, CNP, C-913/19, EU:C:2021:399, bod 49, ako aj z 21. októbra 2021, T. B. a D. (Právomoc v oblasti poistenia), C-393/20, neuvverejnený, EU:C:2021:871, bod 42].
- 47 Reštriktívny výklad tohto ustanovenia je potrebný o to viac, že ako zdôraznil Súdny dvor, pokiaľ ide o rovnocenné ustanovenie uvedené v článku 8 prvom odseku bode 2 Bruselského dohovoru, autori tohto dohovoru vyjadrili svoju nevôľu voči právomoci súdov v mieste bydliska žalobcu okrem prípadov, ktoré tento dohovor výslovne stanovuje (pozri v tomto zmysle rozsudok z 13. júla 2000, Group Josi, C-412/98, EU:C:2000:399, body 69 až 72).
- 48 V dôsledku toho sa nemožno domnievať, že článok 11 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1215/2012 označením „súdo[v] podľa miesta bydliska žalobcu“ priznáva právomoc všetkým súdom členského štátu, na území ktorého má žalobca bydlisko.
- 49 V treťom a poslednom rade, pokiaľ ide o ciele sledované ustanoveniami relevantnými v prejednávanej veci, treba pripomenúť, že podľa judikatúry Súdneho dvora z odôvodnenia 18 nariadenia č. 1215/2012 vyplýva, že žaloba vo veciach poistenia sa vyznačuje určitou nerovnováhou medzi účastníkmi konania, ktorú majú ustanovenia oddielu 3 kapitoly II tohto

nariadenia napraviť tým, že sa na slabšieho účastníka konania uplatňujú normy právomoci, ktoré chránia jeho záujmy lepšie než všeobecné normy právomoci [rozsudok z 9. decembra 2021, BT (Pribratie poisteného do konania), C-708/20, EU:C:2021:986, bod 32 a citovaná judikatúra].

- 50 Konkrétne, osobitné pravidlo právomoci stanovené v článku 11 ods. 1 písm. b) uvedeného nariadenia, podobne ako všetky pravidlá uvedené v oddiele 3 kapitoly II tohto nariadenia, má za cieľ zaručiť, že slabší účastník, ktorý chce žalovať silnejšiu stranu, tak môže urobiť pred súdom členského štátu, ktorý je ľahko dostupný [pozri v tomto zmysle rozsudky z 27. februára 2020, Balta, C-803/18, EU:C:2020:123, bod 28, ako aj z 21. októbra 2021, T. B. a D. (Právomoc v oblasti poistenia), C-393/20, neuvverejnený, EU:C:2021:871, bod 46].
- 51 Konkrétnejšie už bolo rozhodnuté, že dediči obete dopravnej nehody, akými sú žalobcovia vo veci samej, musia mať možnosť využiť *forum actoris*, ktoré povoľuje článok 11 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1215/2012 v spojení s článkom 13 ods. 2 tohto nariadenia [pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. októbra 2021, T. B. a D. (Právomoc v oblasti poistenia), C-393/20, neuvverejnený, EU:C:2021:871, body 30 a 31, ako aj citovanú judikatúru].
- 52 Naproti tomu článok 11 ods. 1 písm. b) uvedeného nariadenia nemožno chápať tak, ako to uvádza vnútroštátny súd, že dotknutí žalobcovia majú možnosť obrátiť sa nielen na súd, v ktorého obvode sa nachádza ich bydlisko, ale aj na akýkoľvek iný súd členského štátu, v ktorom majú bydlisko. Cieľom tohto ustanovenia vôbec nie je umožniť prax „vyberania si súdov“, ktorá by navyše nebola v súlade s ostatnými cieľmi uvedenými v nariadení č. 1215/2012.
- 53 Ako totiž uviedla rumunská vláda vo svojich písomných pripomienkach, ochranný účel uvedeného článku 11 ods. 1 písm. b) je dosiahnutý už tým, že sa poskytne akémukoľvek žalobcovi uvedenému v tomto ustanovení, t. j. poistníkovi, poistenému alebo oprávnenému z poistnej zmluvy, možnosť voľby medzi súdmi členského štátu, v ktorom má sídlo žalovaný poistiteľ, a súdom, v ktorého obvode sa nachádza jeho vlastné bydlisko.
- 54 Okrem toho podľa odôvodnenia 16 nariadenia č. 1215/2012 sa ustanovenia tohto nariadenia majú vykladať s prihliadnutím na cieľ spočívajúci v uľahčení riadneho výkonu spravodlivosti [rozsudok z 9. decembra 2021, BT (Pribratie poisteného do konania), C-708/20, EU:C:2021:986, bod 35]. Z tohto odôvodnenia 16 tiež vyplýva, že normotvorca Únie doplnil zásadu súdu podľa bydliska žalovaného ako odchýlku aj inými súdmi, z dôvodu úzkej väzby medzi súdom a sporom. Uvedené odôvodnenie spresňuje, že existencia takejto úzkej väzby by mala zaručiť právnu istotu a vylúčiť možnosť, že osoba by bola žalovaná na súde členského štátu, o ktorom to nemohla rozumne predvídať. Hľadanie vysokej úrovne predvídateľnosti právomoci, najmä pre žalovaného, je tiež uvedené ako cieľ v odôvodnení 15 tohto nariadenia.
- 55 V tejto súvislosti treba uviesť, že výklad článku 11 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1215/2012 v tom zmysle, že priamo označuje určitý súd, a to ten, v ktorého obvode sa nachádza bydlisko žalobcu, bez toho, aby odkazoval na vnútroštátne pravidlá členských štátov, zaručuje nielen to, že jediný takto príslušný súd má osobitne úzku väzbu s dotknutým sporom, ale aj to, že tento súd je ľahko identifikovateľný žalobcom a súčasne rozumne predvídateľný pre žalovaného.
- 56 Na doplnenie treba spresniť, že naproti tomu vymedzenie obvodu súdu, v rámci ktorého sa nachádza miesto bydliska žalobcu v zmysle tohto článku 11 ods. 1 písm. b), v zásade patrí do organizačnej právomoci členského štátu, do ktorého tento súd patrí (pozri analogicky rozsudok z 15. júla 2021, Volvo a i., C-30/20, EU:C:2021:604, bod 34).

- 57 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na položenú otázku odpovedať tak, že článok 11 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1215/2012 sa má vykladať v tom zmysle, že ak sa uplatňuje toto ustanovenie, určuje tak medzinárodnú právomoc, ako aj miestnu príslušnosť súdu členského štátu, v ktorého obvode sa nachádza bydlisko žalobcu.

O trovách

- 58 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (ôsma komora) rozhodol takto:

Článok 11 ods. 1 písm. b) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach sa má vykladať v tom zmysle, že ak sa uplatňuje toto ustanovenie, určuje tak medzinárodnú právomoc, ako aj miestnu príslušnosť súdu členského štátu, v ktorého obvode sa nachádza bydlisko žalobcu.

Podpisy